

SINÉAD O'CONNOR

— Muistemat

Minerva

Muistemat

SINÉAD O'CONNOR

Muistelmat

Englannin kielestä suomentanut
Jänis Louhivuori

Englanninkielinen alkuperäisteos:

Rememberings

Copyright © 2021 by Universal Mother, Inc.

Published by special arrangement with Houghton Mifflin Harcourt Publishing Company.

Bod Dylanin laulun *To Ramona* sanat copyright © 1964 by Warner Bros. Inc.; renewed 1992 by Special Rider Music. All rights reserved. International copyright secured. Reprinted by permission of Special Rider Music.

Suomenkielinen laitos:

© Minerva Kustannus, 2022

www.minervakustannus.fi

Minerva Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

Suomennos: Jänis Louhivuori

Kannen kuva: Richard Schroeder, Getty Images

Graafinen suunnittelu ja taitto: Taittopalvelu Yliveto Oy

ISBN 978-952-375-321-1

Painettu EU:ssa, ScandBook, 2022

*Omistan tämän kirjan rakkaudella
Dublinin St. Patrickin yliopistollisen sairaalan koko
henkilökunnalle ja potilaille,
isälleni John O'Connorille
ja David Rosenthalille, Bob Dylanille sekä Jeff Rosenille*

Qui cantat, bis orat.

Sisällys

Alkusanat

OSA YKSI	13
Prologi: Hey, Hey, We're the Monkees!	14
Piano	16
Isoisäni	19
Elokuu 1977	22
Lourdes	26
Tätini Frances	31
Juna	33
Lost in Music	38
Will You Still Love Me Tomorrow?	45
Äitini levykokoelma	49
Miksi minä laulan	52
Nousevan auringon talo, osa yksi	57
Nousevan auringon talo, osa kaksi	62
Nousevan auringon talo, osa kolme	68
Song to the Siren	75
Sisaret	80
Any Dream Will Do	84
John, I Love You	86
Isästäni	88
Nuoruuteni runo	90

OSA KAKSI	93
Who Are You?	94
Kodiksi asettuminen	107
Opetus tai pari	111
Inflammable Material	116
Ajelen pääni	119
The Lion and the Cobra	122
Kelloja ja vokkipannuja	126
My Boy Lollipop, heinäkuu 1987	131
The Way Young Lovers Do	136
There Is a Light That Never Goes Out, 1987	138
Hyvät uutiset, huonot uutiset, et cetera	145
Funny How Time Slips Away	149
Paper Roses	152
<i>Sheviti Adonai L'negdi Tamid</i>	154
That's Why There's Chocolate and Vanilla	166
War, osa yksi – <i>Saturday Night Live</i> , 1992	171
War, osa kaksi – Gotta Serve Somebody	178
It Ain't Necessarily So	182
The Condition My Condition Is In – 1992, pari päivää myöhemmin	184
Koditon mies pääsiäisenä	189
War, osa kolme – lokakuu 1992	191
Tähtilippu	195

OSA KOLME	201
Muutamia muistiinpanoja musiikista	202
I Do Not Want What I Haven't Got	204
Am I Not Your Girl?	209
Universal Mother	211
Gospel Oak	218
Faith and Courage	220
<i>Sean-Nós Nua</i>	223
Throw Down Your Arms	225
Theology	227
How About I Be Me	230
I'm Not Bossy	233
Tulossa pian...	235
Dagger Through My Heart	238
Suurin rakkaus	240
Lou Reed	246
Joitakin opetuksia ja tositarinoita	248
Mr. Bigstuff	250
Jake, Roisin, Shane ja Yeshua	252
Ihmema Oz	261
Tulossa ja nyt	271
25. syyskuuta 2019	274
<i>Jälkikirjoitus</i>	277
<i>Epilogi</i>	280
<i>Henkilöhakemisto</i>	283

Alkusanat

EN PYSTY MUISTAMAAN enempää kuin sen, minkä olen kustantajalleni luovuttanut. Lukuun ottamatta sitä, mikä on henkilökohtaista tai minkä tahdon unohtaa. Se kaikki, mitä en muista, täyttäisi kymmenentuhatta kirjastoa, joten on luultavasti vain hyvä, etten muista.

Tärkein syy muistamattomuuteen on, etten ole ollut aivan läsnä tässä maailmassa kuin vasta noin kuusi kuukautta. Tätä kirjoittaessani olen viisikymmentäneljävuotias. Poissaolooni on monia syitä. Ne valkenevat sinulle kirjan aikana. Tai ainakin suurin osa niistä.

Olin itse asiassa vielä läsnä ennen ensimmäisen albumini julkaisua. Sitten katosin jonnekin itseni sisälle. Ja aloin polttaa ruohoa. En lopettanut ruohon polttamista kokonaan kuin vasta vuoden 2020 puolivälissä. Joten en ole ollut oikein läsnä, ja on vaikea muistaa asioita, jos ei ole ollut paikalla.

On vaikeaa kirjoittaa musiikin luomisesta. Silloin olin läsnä. Syvällä itseni sisällä paikassa, jonka vain minä tunnen. Mutta jos musiikista voisi puhua, sitä ei tarvittaisi, joten kerron tässä sellaisistakin asioista, jotka eivät liity musiikkiin. Mutta ne ovat sen kaiken summa, mitä muistan nuoruudestani tähän hetkeen asti.

Olen jättänyt tästä kirjasta pois joitakin ihmisiä, sillä tiedän

heidän vaalivan yksityisyyttään, ja toisia, koska tahdon heidän raivostuvan, kun he turhaan etsivät nimeään.

Olemattomiin vaipumiseni selittää sen, miksi kirjassa on kaksi selvästi erilaista ääntä. Toinen niistä päättyy repimään paavin kuvan vuonna 1992, ja sen jälkeen ilmaantuu uusi ääni. Se johdetaan siitä, että minulta kesti neljä vuotta kirjoittaa mitään ”paavin lukujen” jälkeen (yö ennen *Saturday Night Livea* ja yö sen jälkeen); nuo vuodet kuluivat psykiatrisissa laitoksissa ja niiden ulkopuolella, kun yritin selvittää itselleni, miksen ollut läsnä itselleni. Myöhemmin uusi ääni alkoi puhua minussa. Ja toivon, että lukija hyväksyy tämän selityksen. Parempaankaan en usko pystyväni.

Ensimmäinen ääni tuntuu aaveen ja myöhempi elävän naisen ääneltä. Kumpikin niistä on yhtä tärkeä. Koin symbolisen kuoleman ja jälleensyntymisen. Ja sen voi kuulla. Olen itse asiassa varsin ylpeä siitä.

Mitään Booker Prizea minun on turha odotella. En ole kirjoittajana mikään Bob Dylan tai Shakespeare tai edes samaa luokkaa kuin uskomaton veljeni Joseph. Mutta olen kertonut tarinani sellaisena kuin sen muistan ja yrittänyt kirjoittaa sen tavalla, jolla puhun. Kuvittelin puhuvani tietylle ihmiselle, kun kirjoitin tai puhuin näitä lukuja. En aio kuitenkaan kertoa, kuka tämä henkilö on.

Olin hyvin nuori, kun urani lähti nousuun. Minulla ei ollut aikaa enkä ottanut itselleni aikaa ”itseni löytämiseen”. Luulen kuitenkin, että tämän kirjan sivuilla tapaatte tytön, joka löytää itsensä, ei menestymällä musiikkialalla vaan tarttumalla tilaisuuteen ja tietoisesti ja aidosti kadottamalla järkensä valon. Sillä kun ihminen on kadottanut sen, hän voi löytää sen uudelleen ja osaa sen jälkeen elää paremmin elämäänsä.

Olen nyt vanhempi nainen, jolla on erilainen ääni. Joten tämä on vasta ensimmäinen muistelmani. Aion elää pitkän elämän ja

kirjoittaa kaiken päiväkirjaan, jotta en unohtaisi. Oli silti välttämätöntä, että päästin sisäisen lapseni ääneen, sillä hänen täytyi saada puhua. Ja koska tein niin, hän on nyt vanhempi ja päättänyt jäädä noin seitsemäntoistavuotiaaksi.

Haluan kertoa, että tunnen syvää ja rajatonta rakkautta ja myötätuntoa molempia vanhempiani kohtaan, jotka tekivät parhaansa aikana, joka oli kovin vaikea Irlannille ja irlantilaisille. Isäni on edelleen idolini. Hän on kantanut enemmän tuskaa kuin kukaan muu tuntemani ihminen ja tehnyt sen sankarillisesti. Sukumme soluissa on sotilaiden dna:ta. Isosetämme ja iso-iso-setämme olivat sotilaita. Ja se dna on siirtynyt sekä isälleni että minulle.

Toivon kovasti, etten loukkaa tai järkytä ketään perheestäni, kun päästän sisäisen lapseni ääneen. En puhu tässä kirjassa kenenkään muun kokemuksista kuin omistani. Pyydän etukäteen anteeksi, jos olen kirjoittanut jotakin, mikä tuottaa mielipahaa. Se ei ole ollut tarkoitukseni.

Pyrkimykseni on ollut kerätä lattialta kaikki palapelin palaset, jotka ovat minä itse, ja katsoa, saisinko koottua ne. Harras toiveeni on tulla ymmärretyksi. Olen halunnut myös, etteivät asiasta tietämättömät henkilöt kertoisi minun tarinaani, kun olen poissa. Kuten olisi käynyt, ellen kertoisi sitä nyt itse.

Taiteilijana toivon ennen kaikkea, että innostaisin tiettyjä ihmisiä olemaan sellaisia kuin he ovat. Yleisöni tuntuu koostuvan ihmisistä, jotka ovat kärsineet siitä, että ovat sellaisia kuin ovat. Aina ei ole helppoa olla vihreä, *it ain't easy being green* – ehkä kuulijani eivät tiedä, että juuri heidän ansiostaan voin olla se, joka olen. Lavalla saan aina olla aidosti oma itseni.

Lavan ulkopuolella en niinkään. Kukaan ei ole koskaan ymmärtänyt minua, en edes minä itse – paitsi laulaessani.

Toivon silti, että tätä kirjaa on mahdollista ymmärtää.

Ja jos ei ole, ehkä sen ymmärtämistä voi kokeilla laulamalla.

OSA YKSI

Prologi

HEY, HEY, WE'RE THE MONKEES!

ENNEN KUIN ALOITAMME, tahdon selvyiden nimissä kertoa, keistä kaikista perheemme koostuu ja milloin olen asunut kenenkin luona.

Äitini Marie ja isäni John menivät naimisiin vuonna 1960 ja perustivat kodin Dublinin Crumliniin, jossa he olivat varttuneet. Kolme vuotta myöhemmin syntyi veljeni Joe, ja he muuttivat kauas kaupungin toiselle puolelle, keskiluokkaiseen Glenagearyyn. Vuonna 1965 syntyi siskoni Éimear. Neljätoista kuukautta myöhemmin vuonna 1966 synnyin minä. Vuonna 1968 syntyi veljeni John.

Vuonna 1975 isäni teki järkevästi jättäessään äitini syistä, jotka selviävät tästä kirjasta. Lasten huoltajuus määrättiin isälle, ja me muutimme hänen ja hänen uuden rakkautensa (ihastuttavan) äitipuoleni Violan luo. Mutta minä ja pikkuveljeni asuimme siellä vain puolisen vuotta, koska ikävöimme äitiä.

Olin tuolloin yhdeksänvuotias. Jäin asumaan äitini kanssa, kunnes täytin kolmetoista, jolloin palasin omasta tahdostani takaisin isäni huomaan. En pystynyt sopeutumaan normaaliin elämään sen jälkeen, mitä äitini luona oli tapahtunut, joten kolmannentoista ikävuoteni lopulla minut lähetettiin paikkaan, jota

kutsutaan kohteliaasti ”käytösongelmaisten tyttöjen kuntoutuskeskukseksi”. (Koko maailma varmaan tajuaa, että isäni pitäisi saada rahansa takaisin siltä laitokselta, sillä siitä ei ollut minulle selvästikään apua.)

Viisitoistavuotiaana lähdin kuntoutuskeskuksesta pois ja siirryin Waterfordin sisäoppilaitokseen. Liityin samana kesänä yhteeseen, ja kaipasin tuota bändiä kovasti, kun palasin koulun penkille. Niinpä minä karkasin koulusta joulukuussa täytettyäni kuusitoista vuotta ja hankin itselleni pienen yksion isäni suureksi kauhuksi. Lopulta hän antoi minun jäädä sinne asumaan, kun olin luvannut hankkiutua eroon nenälävistyksestä, jonka olin niin ikään ottanut. Hän maksoi vuokrani muttei laskujani, joten minun täytyi tehdä töitä. Isä on nero.

Isäni toisella vaimolla Violalla on kolme tytärtä aiemmasta liitostaan. Joten minulla on kolme sisarpuolta. Violalla ja isällä on myös yhteinen poika Eoin. Hänkin on siis minun veljeni.

Äitini kuoli autokolarissa vuonna 1985. Olin tuolloin kahdeksantoistavuotias. Myöhemmin samana vuonna Ensign Records tahtoi tehdä kanssani levytyssopimuksen, ja muutin Lontooseen.

Ensimmäinen lapseni syntyi kolme viikkoa ennen ensimmäisen albumini julkaisua, kun olin kaksikymmentävuotias. Minulla on kolme muutakin lasta ja toistaiseksi kaksi lapsenlasta.

PIANO

ON JOULU, JA TÄMÄ ON ISÄNÄIDIN TALO, joka haisee yleensä kaalilta (talo, ei isoäiti).

Kuusessa palavat jouluvalot merkitsevät sitä, että alakerran muut valot ovat sammuksissa. Aikuiset ovat sinisiä varjoja ja seisovat selin saliin; he keskittyvät toisiinsa ja juoksevat ylös ja alas portaita. Olen niin pieni, etteivät he huomaa minua, elleivät satu katsomaan muualle kuin suoraan eteensä. Minua on kielletty menemästä isoäidin saliin ilman aikuisten valvontaa. Joulukuusi on siellä. Onnistun livahtamaan sinne hypistelemään lahjoja, mutta himoitsen oikeasti jotakin muuta.

Seinää vasten seisoo vanha piano. Sen koskettimet ovat keltaiset kuin ukin hampaat. Koskettimista lähtee kaikuva outo ääni kuin uponneen aluksen aavekelloista. Livahdan saliin monesti yksin, sillä piano kutsuu minua. Ääni sen ympärillä värisee valtavina aaltona, joissa on vain aavistuksenomainen vivahde värejä, silti sen verran, että ne kiinnittävät huomioni.

Kun painelen koskettimia, piano kuulostaa valtavan surulliselta. Se on lohduton. Kysyin siltä kerran hämärässä miksi. Se vastasi, *koska minussa kummittelee*, ja käski minun painaa korvani kiinni alavatsaansa, siihen litteään puulevyyn, joka on soittaessa sääarten edessä. Ja se sanoi: *soita nyt vähän*. Minä soitin ja venytin

vasenta kättäni, jotta kasvoni pysyisivät paikoillaan. Ylhäällä soivien koskettimien alapuolelta kuulin useita toisiinsa sotkeutuneita ääniä, jotka kuiskivat toistensa päälle. En saanut niiden sanoista selvää, niitä oli niin monta.

Singahdin ylös ja kysyin: ”Keitä ne ovat?” Piano vastasi: *Historiaa*. Se sanoi: *Ne ovat jumissa. Ne eivät pääse ulos, jos kukaan ei soita minulla, enkä pysty hengittämään, kun ne kaikki ovat sisälläni*. Se sanoi: *Ei haittaa, vaikka soittaisit kuinka huonosti. Tarvitsen vain kosketusta. Soita minua hyvin pehmeästi ja varovasti, aivan hipaisten, sillä minä olen herkkä olento ja kummitukset ovat kovin arkoja*.

Minä sanoin: ”Mutta sinä et kertonut vieläkään, keiden ääniä ne ovat.” Se sanoi, ettei se tahtonut kertoa. Kysyin, miksi. Se sanoi: *Sodan takia*. Se sanoi: *Lapsen ei kuulu tietää sodasta*. Se sanoi: *Ihmiset eivät puhu, joten heidän tunteensa siirtyvät soittimiin*. Se sanoi: *Kummitukset ovat asioita, joita ihmiset eivät tahdo muistaa*.

Vanhempieni talossa me polvistuimme jouluaattoyönä eteisaulassa kehdon ääreen laittamaan Jeesus-vauvan seimeen, koska se ei saanut olla siinä ennen keskiyötä, ja sitten me lauloimme lauluja, jotka saivat minut itkemään.

Isä joutui kantamaan minut polviltani yläkertaan sänkyyn. En pystynyt kävelemään kunnolla, koska joululaulut olivat minun ruumiissani. Ne koukistivat ja vääntelivät minua niin, etten kyennyt seisomaan suorassa. Isä ymmärtää sen, että laulut itkettävät minua. Hän ei pidä sitä omituisena. Pelkään aina, että olen kummallinen, kun laulut saavat minut itkemään ja tekevät raajarikoksi, ja olen vasta lapsi. Isä laulaa minulle *Scarlet Ribbonsia*, kun hän on peitellyt minut sänkyyn. Hänen äänensä kuulostaa tosi surulliselta. Hän on usein surullinen. Niin kuin minäkin.

Lovely ribbons, scarlet ribbons
Scarlet ribbons for her hair
(Kauniit nauhat, tulipunanauhat
Tulipunanauhat hänen hiuksiinsa)

Laulu panee pääni pyörälle. Että voi olla olemassa jotakin sellaista kuin enkelit, jotka jättävät nauhoja, ja lasten rukouksiin vastataan ja *capo di tutti capi*, pomojen pomo, voi päihittää vanhemmat.

Mutta minä en halunnut nauhoja vaan tahdoin, että laulut kuljettaisivat minut siihen toiseen maailmaan. En pidä todellisuudesta. En tahdo palata sinne takaisin kolmen minuutin kuluttua ja joutua odottamaan, kunnes seuraava tilaisuus tulee ja karkottaa todellisuuden taas pois.

ISOISÄNI

ISÄNISÄNI ON PUUSEPPÄ. Hän pitää kanarialintuja ja kirjekyyhkyjä puusta ja verkosta kyhäämässään kyyhkyslakassa puutarhan reunassa. Minä tykkään isoisästä tosi paljon. Hän on pullea verrattuna äitini isään ja kova hekottamaan, hänellä on käheän tumma nauru.

Minulla oli tapana kietoa koko käteni hänen etusormensa ympärille ja kiskoa hänet kyyhkyslakan luo, jotta hän laittaisi kyyhkyt lentämään jalkoihinsa sidotut pikku säiliöt mukanaan ja sitten palaamaan takaisin tyhjin jaloin. Kerran hän kysyi, tahdotisinko että lihava lintu lähettäisi viestin minulta, joten käskin häntä kirjoittamaan: *Hei, Jumala, toivoo Scamp.*

Kun kysyin häneltä, miksi minua sanottiin Scampiksi, hän sanoi, että *scamp* tarkoittaa riiviötä, rohkeaa otusta, ja minä olen rohkein kaikista äitini lapsista. Mutta hän heilautti päänsä taaksepäin ja nauroi käheää nauruaan sen sanottuaan. Isoisä näytti itsekin kuin isolta lapselta, hänen silmänsä muuttuivat niin iloisiksi. Hän piti siitä, että olin rohkea. Ehkä hänkin oli rohkein kaikista äitinsä lapsista.

Iltaisin hän ja minun isoäitini menevät kahdestaan ulos juomaan lasillisen portteria, koska he ovat rakastuneita. Minusta on mukavaa katsella heitä kulkemassa tietä pitkin, kun keikun

kesäisin heidän talonsa portilla. He varttuivat saman kadun varrella ja tapasivat toisensa siellä, toisin sanoen Francis Streetillä Libertiesissä, Dublinin köyhälistön alueella. Se oli vanhaa työläis-alueetta, josta Guinness ja muut panimot olivat kotoisin. Mutta kun isäni oli kahdentoista, heidän perheensä joutui muuttamaan Libertiesistä Crumliniin, jossa oli omakotitaloja ja joka sijaitsi lähellä kaupungin keskustaa. Niinpä minun isäni vanhemmat asuivat samalla kadulla kuin äitini vanhemmat, Keeper Roadilla. Siksi vanhempani tapasivat samalla kadulla jossa varttuivat, aivan kuten isänikin vanhemmat.

Äidinisäni on leipäkuski, ja hänellä on vanhanaikainen musta liivi taskukelloineen ja pitkä musta takki sekä mustat housut. Hän on hyvin pitkä ja laiha, ja hän näyttää laihdutuskuurilla olevalta Éamon de Valeralta.

Hänen ja äidinäidin talo on samanlainen kuin useimmilla vanhoilla ihmisillä. Seinillä ja takan yllä on haalistuneita paavin kuvia sekä kuvia Pyhästä Piosta, Mariasta ja Jeesuksesta. Puolivälissä kapeaa portaikkoa on hehkuvanpunainen pyhän sydämen seinälamppu. Se on pelottava. Kukaan ei tahdo mennä yläkertaan, kun muut valot eivät pala.

Äidinisäni ei pidä meikkaavista naisista. Ne ovat hänen mukaansa varsinaisia ”Isebelejä”. Hänen solvauksensa ovat usein raamatullisia. ”Juudas!” hän huutaa, kun jonkun tietyn henkilön nimi tulee puheeksi. Tai ”helskatin jeesus!”. Hän ei tahdo elämältä muuta kuin hiljaisuutta, mutta hän ei osaa ääntää kunnolla tuota englanninkielistä sanaa *quiet*, koska hän on kotoisin Westmeathistä. Hän karjuu meille sanomalehtensä reunan yli: ”Quite! Quite!”, kun äidymme liian äänekkäiksi, mikä saa meidät kikatamaan, koska se tarkoittaa ”aivan, aivan”, ja sitten hänen on karjuttava uudelleen.

Korvatakseni hänelle aiheuttamamme piinan seison iltaisin kahdestaan hänen keinutuolinsa takana ja keinuttelen häntä